



Huisdieren als therapie in de zorg

“De glimlach op zijn gezicht, daar doe ik het voor”

In de Tilburgse zorginstellingen De Heikant en De Hazelaar (Stichting de Wever) krijgen de bewoners regelmatig een huisdier op bezoek. Het contact met de dieren zorgt voor stralende gezichten, maakt verhalen los en biedt troost. Vandaag komt hond Bo langs in De Heikant, en krijgen de bewoners van De Hazelaar bezoek van de twee katers Ilja en Flint.

“Bo komt hier heel graag. Ze weet precies waar ze moet zijn en loopt er in volle vaart naartoe”, vertelt vrijwilliger Liesbeth Klaassen. Eén keer per week bezoekt ze samen met Bo een vast groepje van drie

bewoners in De Heikant. Meneer Marinus is 83 jaar en heeft vasculaire dementie. “Van alle bewoners boekt meneer Marinus de meeste vooruitgang”, vertelt activiteitenbegeleider Lianne van Berkel. “Hij was erg passief. We stimuleren hem om Bo te aaien en een bal te gooien. En het gaat elke week beter. Normaal gesproken praat hij bijna niet, maar bij een bezoek van Bo leeft hij op. Dat is heel mooi om te zien.” Meneer Marinus krijgt inderdaad een twinkeling in zijn ogen als hij Bo voorzichtig over zijn kop aait. “Dit zijn voor mij prachtige momenten”, zegt Liesbeth. “De glimlach op zijn gezicht, daar doe ik het voor.”

Extra instrument

De bezoeken van de vrijwilligers en hun huisdieren worden verzorgd door de Stichting ZorgDier Nederland. De organisatie ondersteunt zorginstellingen die hun zorgaanbod willen uitbreiden met dierondersteunde activiteiten en -therapie. Voorzitter Jan van Summeren vertelt dat veel mensen in de intramurale zorg graag contact met dieren willen. “Contact met dieren voorkomt depressies. Hoe afhankelijker mensen worden, hoe lager het zelfbeeld. Ze gaan zich afzonderen of mijden contact. Zorgdieren zijn geen vervanging voor zorg, maar een extra instrument voor een activiteitenbegeleider of therapeut om psychosociale onrust te verminderen.”



Uniek bezoek

Stichting ZorgDier verzorgt ook bezoek van katten in zorginstellingen. Wat is precies het verschil tussen een hond en een kat als zorgdier? “Vroeger bestond het idee dat katten niet geschikt zouden zijn voor de zorg, vanwege hun territoriumgedrag”, legt Jan uit. “We merkten dat veel cliënten juist behoefte hebben aan contact met katten, omdat ze ermee zijn opgegroeid. Een zorginstelling in Halsteren gaf aan een pilot te willen draaien met zorgdieren, op een gesloten afdeling voor ouderenspsychiatrie. We vroegen één van onze vrijwilligers deze pilot in te te vullen, maar haar hond was eigenlijk te oud. Ze had ook twee jonge katers, die erg close zijn met mensen. Dus hebben we besloten de katten in te zetten voor een experimentele periode van twee jaar. De bewoners zitten aan een tafel waar de katten beurtelings aangelijnd aan een tuigje overheen lopen. Het gedrag van de bewoners wordt zorgvuldig geobserveerd; ze blijven een uur actief en hun concentratie verbetert zienderogen. Ze beginnen spontaan verhalen te vertellen over bijvoorbeeld het verlies van een eigen huisdier. Af en toe ontstaat er zelfs jaloezie, dus je merkt dat ook het onderlinge contact tussen bewoners sterker wordt. Het voordeel van katten boven honden is dat katten beter reageren op wisselende stemmingen”, legt Jan uit. “Honden zijn erg gevoelig voor negatieve energie. Ook katten voelen je emoties aan, maar gaan beter om met een plotselinge omslag.”

Stralende gezichten

Voor Anja Dusée, activiteitenbegeleider bij zorgcentrum De Hazelaar in Tilburg, is het bezoek van de katten vrij nieuw. Voorheen kregen de bewoners een vrijwilliger met een hond op bezoek. “Dat liep ontzettend goed”, vertelt Anja. “Toevallig kwamen ze vanochtend even langs. Ze waren hier



een half jaar geleden voor het laatst, maar een aantal mensen begon meteen te stralen. Prachtig! Ze herkenden de hond en wisten nog precies wie de vrijwilliger was." Wat het bezoek van zorgdieren volgens Anja zo bijzonder maakt, is dat de focus ligt op wat de bewoners nog wel kunnen, en niet op wat ze niet meer kunnen. "De bewoners gaven commando's aan de hond. Door een vinger op te steken, ging de hond bijvoorbeeld zitten. Daardoor dachten ze: "Hee, ik kan nog iets! De hond luistert naar me!" Dat is heel mooi om te zien." Vandaag komt vrijwilliger Maïke de Bont langs met haar twee katers Ilja en Flint. Ze heeft 4 katten die ze kan inzetten als zorgdier. Door ze van jongs af aan veel in contact te laten komen met mensen, zijn haar katten goed gesocialiseerd. "Als het tijd is om op bezoek te gaan, zet ik twee mandjes neer. De katten die in het mandje springen gaan mee. Soms springen ze met z'n tweeën in een mandje, zo leuk vinden ze het zelf om te doen." Ilja en Flint lopen om de beurt over de tafel. "Hij is mooi, zeg!", roept mevrouw De Vet. Ze aait de kat en krijgt prompt een kopje van Ilja. "O, wat leuk!", zegt ze stralend.

Meer weten over Stichting ZorgDier Nederland? Ga naar www.zorgdier.nl of bel met T 06 - 10592212

Stichting ZorgDier Nederland

Verantwoord huisdiercontact heeft een therapeutisch effect: het verhoogt de levenskwaliteit van mensen met een psychische of lichamelijke ziekte of beperking. Stichting ZorgDier Nederland is een onafhankelijke kennis- en projectorganisatie, die vrijwilligers met hun eigen huisdier werft, opleidt en inzet voor mensen die zorg nodig hebben.

ZorgDier-team

Een 'ZorgDier-team' bestaat uit een gekwalificeerde vrijwilliger, die wekelijks op bezoek komt met zijn of haar eigen huisdier. Ze zijn speciaal voor dit werk opgeleid, waardoor de bezoeken veilig en verantwoord zijn.

Positieve invloed

Wetenschappelijk onderzoek toont aan dat huisdieren mensen activeren en therapie kunnen ondersteunen. De dieren hebben een positieve invloed, zowel fysiek (hartslag, bloeddruk, mobiliteit), geestelijk (eenzaamheid, depressie) als sociaal (meer contact krijgen). Het doel van Stichting ZorgDier Nederland is zoveel mogelijk mensen in Nederland (jong en oud) toegang te geven tot deze dierbare vorm van aandacht in de zorg. Stichting ZorgDier heeft sinds de oprichting al veel vrijwilligers met hun huisdier opgeleid. De cursussen en opleidingen worden gefinancierd door donaties en sponsoring, omdat er geen structurele subsidies voor bestaan.

Mantelzorgers in crisissituaties in de steek gelaten



beeld komt nog van Alz.Ned.

Het onderzoek

Bij ruim zestig procent van de mensen met dementie blijft crisishulp uit, terwijl daar wel behoefte aan is. Dat blijkt uit een onderzoek van het NIVEL en Alzheimer Nederland onder 2400 mantelzorgers. Hoewel mantelzorgers de professionele zorg over het algemeen niet slecht beoordelen, laat die hen op kritieke momenten in de steek. Het onderzoek laat ook zien dat de druk op de schouders van mantelzorgers van mensen met dementie onverminderd zwaar is: ruim een derde voelt zich tamelijk zwaar belast. Daarnaast krijgt minstens 1 op de 5 patiënten te laat een diagnose, waardoor ze gemiddeld 14 maanden rondlopen zonder diagnose.

Op www.alzheimer-nederland.nl vindt u meer informatie over dit onderzoek.

Irma van Milt-Bethlehem

Al 27 jaar vrijwilliger en nu zelf mantelzorgster van haar man

"Het is belangrijk om te inventariseren hoe mensen reageren op verschillende omstandigheden. Er is niet één recept uit te schrijven. Gelukkig is het bij mij (nog) nooit tot een crisissituatie gekomen, maar door mijn vrijwilligerswerk zie ik dat het in te veel gevallen uit de hand loopt. Mensen willen liever niet dat hun partner wordt opgenomen, lossen het zo lang mogelijk zelf op. Die beslissing is ook niet gemakkelijk. Mantelzorgster zijn is niet alleen zwaar door de fysieke zorg, maar ook door het 'niet weten'. Mensen begrijpen niet dat je partner je partner niet meer is. Na een lezing is er vrijwel altijd iemand die met een diepe zucht verklaart: 'Ik wou dat ik dat toen allemaal geweten had!'"

Jan Verbiest Mantelzorgster van echtgenote

"Vijf jaar geleden onderging mijn vrouw haar eerste onderzoek. Toen konden ze nog geen dementie vaststellen. Daarna ging ze wel meteen naar de dagbehandeling. Uiteindelijk is in Amsterdam de diagnose Alzheimer gesteld. Niemand kan zeggen wanneer het begonnen is, maar ik denk dat de symptomen toch zeker al zes jaar aanwezig waren. Gelukkig hebben we goede dagopvang voor mijn vrouw, en begeleiding van een casemanager. Zo houd ik het vol. Het is een 24-uursziekte. Ik kan even op adem omdat mijn vrouw drie dagen naar de dagopvang gaat. Je moet als mantelzorgster oppassen dat je niet afknapt."